

Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of Marmara Social Research

Sayı 5, Haziran 2014

**ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK
EĞİLİMLERİNDE AİLESEL ÖZELLİKLERİN ETKİSİ:
Ahmet Yesevi Uluslararası Türk- Kazak Üniversitesinde Bir Alan
Araştırması**

Yrd. Doç. Dr Yaşar Yılmaz¹
Doç. Dr. Asan Dosmahanbet Seydinbekuli²
Dr. Nurzhan Abishov³

ÖZET

Bu çalışmada, kısa bir süre sonra iş hayatına atılacak olan üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada, Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Ekonomi Fakültesinin dört bölümünde okuyan son sınıfı öğrencileri üzerinde uygulanan bir araştırmaya yer verilmektedir. Yapılan araştırmada veriler anket tekniği ile toplanmış olup, sonuçlar SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) paket programının 16. sürümü ile analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin anlaşlandırılması için, çapraz tablolar, faktör analizi, güvenilirlik analizi, t testi ve varyans analizine başvurulmuştur.

Araştırma sonucunda üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimci olma isteklerinde, babalarının eğitim durumlarına göre ve öğrencilerin girişimcilik özellikleri faktörlerine katılımları, bazı ailesel özelliklere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi, Ailesel Faktörler

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the effect of family factors of the final year undergraduate students who are going to go into business life in a short period of time over their entrepreneurship tendencies. A research carried out on the final year undergraduate students of four different departments in Economy Faculty of AhmetYesevi University is also included in this study. The data were gathered by means of survey technique and the results were analyzed through 16 th version of SPSS (Statistical Package for Social Sciences). Crosstabs, factor analysis, reliability analysis and analysis of variance and t-test were used to make sense of the obtained data.

As a result of the research, it was identified that the wish to become entrepreneurs of the final year undergraduate students varies according to educational status of their fathers. In addition, it was found

¹ Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir MYO, yilmazyasartr@yahoo.com

² A.Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Ekonomi Fakültesi, d_asan@mail.ru

³ A.Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Ekonomi Fakültesi, nurabish777@mail.ru

that the student's participation to the factors of entrepreneurship characteristics differs according to some familial characteristics.

Keywords: entrepreneurship, entrepreneurship tendencies, family factors

GİRİŐ

Son yıllarda dünyada ortaya çıkan hızlı teknolojik ve ekonomik gelişim ve değişimlere ayak uydurabilmek, girişimciliğe gereken önemin verilmesi ile mümkün olabilmektedir. Çünkü, “*Girişimciler bir ülkenin gelişme ve kalkınma gücünün dinamosu işlevini üstlenen kişilerdir*” (Yılmaz “vd.” 2009:196). Bu kişiler işletmenin var olabilmesi için gerekli olan kaynakları bir araya getirerek, risk ve kazancı üstlenirler. “Giderek artan girişimci faaliyetler, durgun ekonomileri harekete geçirmede büyük rol oynamakta (örn. ABD) ve yeni iş alanlarının oluşturulmasına ve istihdam sorunlarının çözümüne katkı sağlamaktadır (Aytaç “vd.” 2007:101)”.

Günümüzde girişimciliğin öneminin giderek artması, mevcut ve potansiyel girişimciler ile ilgili çalışmaların gerekliliğini de ön plana çıkarmaktadır. Bu çalışmanın amacı da potansiyel girişimciler olarak öngörebileceğimiz üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisini incelemektir.

1. GİRİŐİMLİĞİN KAVRAMSAL İÇERİĞİ

1980'lerden beri, sosyal ve yönetim bilim adamlarının girişimcilik konusuna olan ilgisi artmaktadır (Jones “vd.” 2006:3). Girişimcilik kelimesi kavram olarak, bir girişimci eylemini ifade ederken, Fransızca'daki “üstlenmek-girişmek; fırsatları kovalamak; yenilik ve bir iş başlatma yoluyla ihtiyaç ve istekleri yerine getirmek” anlamına gelen *entreprende* kelimesinden türemiştir (Topaloğlu 2006: 51). Girişimciyi; gerekli olan zaman ve çabayı ayırarak, finansal, sosyal ve psikolojik riskleri bir araya getirerek, parasal ve kişisel tatmin ödülü olarak farklı olan bir şeyi yaratma (Onay “vd.” 2010: 48) olarak tanımlayabiliriz. Diğer yandan girişimciyi, kaynaklar konusunda öngörüde bulunarak işi planlayan, insan kaynaklarını örgütleyerek girdilerin işlenmesini sağlayan ve elde edilen çıktıyı da kârlılık yaratacak biçimde tüketicilerin kullanımına sunma becerisini gösteren kişi şeklinde tanımlamak da mümkündür (Ceylan “vd.” 2002:2).

Tanımlarda görüldüğü üzere girişimci; işletmenin mevcudiyetini devam ettirebilmesi için gerekli olan diğer kıt kaynakları (doğal kaynaklar, işgücü, teknoloji, finansal kaynaklar) bir araya getirmekte ve bunun sonucunda doğacak her türlü riski göğüslemektedir. Dolayısı ile girişimciliği herkesin başvurabileceği bir faaliyet alanı olarak ifade etmek mümkün olmamaktadır.

Girişimcilerin kişisel özelliklerini ve diğer insanlardan farklılıklarını standart reçetelere bağlamak ve bir liste haline getirmek tam anlamıyla mümkün değildir. Bununla birlikte şu ana kadar girişimciliği inceleyen araştırmanın, girişimcilik özelliklerinde belirli ortak kavramlarda birleştiği söylenebilir.

Bu kavramlardan girişimciyi ortaya çıkaran belli başlı özellikleri şu ana başlıklar altında toplamak mümkündür (Balaban “vd.”2008; Örücü “vd.” 2007; Durukan 2005; Olsen 1998; etin 1996 den yararlanılarak):

- Risk alabilmeli ve riske girmeyi varlığının bir parçası olarak görebilmelidir.
- Olayları doğru analiz edebilme ve doğru karar verebilme yeteneği olmalıdır.
- evresine güven verebilmelidir.
- Sorunları hızlı çözümleme yeteneğine sahip olmalıdır.
- Yaratıcı ve yenilikçi olmalıdır.
- Liderlik özelliklerini taşımalıdır.
- Kendine güvenmeli ve strese karşı dayanıklı olmalıdır.
- Vizyona ve hayal gücüne sahip olmalıdır.
- Kararlı olmalıdır.
- Başarı arzusu yüksek olmalıdır.
- İyi bir eğitim, girişimcinin daha başarılı olmasında önemli bir etkidir.
- Yabancı dil bilmesi, iletişim becerisi için önemlidir.

2. GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİNDE AİLESEL FAKTÖRLERİN ETKİŐİ

Girişimcilik ruhu kişilerde genetik olarak var olabileceği gibi aile, evre, eğitim durumu vs. gibi çeşitli unsurların girişimcilik ruhunun gelişmesinde çok önemli etkenler olduğu kabul edilmektedir (Arslan 2002:3). Bu etkenlerin hepsisinin tek bir çalışmada ele alınması oldukça zor görülmektedir. Bu nedenle çalışmamızda, girişimcilik ruhunun gelişmesinde sadece ailesel özelliklerin etkisi saptanmaya çalışılmıştır.

Aile; kişinin doğduğu günden, yaşamının sonuna kadar içinde bulunduğu bir etkileşim mekanizmasıdır. Çocuklarda yerleşen ve süreklilik gösteren pek çok davranış, ebeveynlerini model almaları sonucunda oluşmaktadır (erik 2002: 2).

Aile, bireyin kişiliğinin oluşumunda ve toplumsallaşmasında etkin bir faktör olarak, toplumun sosyo-kültürel özelliklerini bireye aktarmaktadır. Böylece aile, birey davranışlarını düzenleyici bir sosyal ortam özelliği kazanmaktadır. Bireysel yaşamda insanlar, kişisel sorunlarıyla ilgili kararlarını bile kendileri kolayca alamamakta, güvendikleri ve inandıkları

kişilerin görüşlerini alma gereği duymaktadırlar. Bu bağlamda, bireyin kararlarını etkileyen en önemli faktörlerden birisinin aile bireyleri olduğu düşünülebilir (rc “vd.” 2007: 30).

Ailenin girişimci olması, özellikle aile reisinin kendi işine sahip olması girişimciliğin önemli etkenlerindedir. Bunun yanında doğum sırası, ailenin işi, akrabalık ilişkileri (zden “vd” 2008: 7), ailenin geliri gibi faktörler de, girişimciliği etkileyen önemli etkenleri olarak sıralanabilmektedir.

3. ARAşTIRMANIN AMACI VE METEDOLOJİSİ

3.1. Araştırmanın Amacı, nemi ve Sınırlılıkları

Bu araştırmanın amacı, potansiyel girişimci olarak ngrebileceğimiz niversite son sınıf ğrencilerinin girişimciğe bakış açılarında, ailesel faktörlerin öneminin incelenmesidir. Yapılan bu çalışma ile öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisinin ölçülmesi ve öğrencilerin girişimcilik faktörlere bakış açısında ailesel faktörlere göre farklılıklar olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda ne sürülen hipotezler şu şekildedir,

H1- niversite son sınıf ğrencilerinin girişimci olmayı düşünüp düşünmemeleri, ailesel özelliklere göre farklılık gösterir

H2- niversite son sınıf ğrencilerinin girişimcilik özellikleri faktörlere katılımları, ailesel özelliklere göre farklılık gösterir.

Çalışmada zaman kısıntısından dolayı ailesel faktörler olarak; “yetiştirilme tarzı”, “ailenin aylık geliri”, “babanın eğitim durumu” ve “ailede girişimci olup olmaması” koşulları ele alınmış, diğer koşullar göz ardı edilmiştir. Ayrıca araştırma kuramsal ereve açısından ulaşılabilen alanyazın ile sınırlıdır. Verilerin kolayda örnekleme tekniği ile seçilmiş olması da araştırmanın bir diğer kısıntısını oluşturmaktadır.

3.2.Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamıza temel oluşturacak evren (ana ktle, örnekleme ve çalışmamızda kullanılan veri toplama yöntemi ile ölçek şu şekildedir.

3.3.Araştırmanın Evreni ve örnekleme

Çalışmanın ana ktlesini Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak niversitesinin (Kazakistan) 2012-2013 eğitim-ğretim döneminde Ekonomi Fakültesine bağlı dört bölümde okuyan 170 son sınıf ğrencisi oluşturmaktadır.

Bu 170 öğrenciden 150 sine ulaşılarak anket dağıtılmış ve yapılan inceleme sonucunda 140 ğrenci anketi değerlendirmeye uygun bulunarak araştırmaya dahil edilmiştir

3.4. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemi ve Ölçek

Araştırmada birincil ve ikincil veriler kullanılmıştır. Birincil veri toplama aracı olarak, Örücü, Kılıç ve Yılmaz'ın (2007) yılında yapmış oldukları çalışmanın anketinden yararlanılarak geliştirilen anket formu kullanılmıştır. İkincil veri olarak, konu ile ilgili daha önceden yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır.

Çalışmada kullanılan anket formunda; katılımcıların demografik özelliklerini, girişimcilik eğilimlerini ve kişisel özelliklerini tanımlamak amacı ile üç grup soru sorulmuştur. Bu sorulardan demografik özellik soruları nominal ve ordinal ölçekle, girişimcilik eğilimleri ve kişisel özellikleri tanımlamaya yönelik olarak sorulan sorular ise likert tipi aralık ölçekle hazırlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler için frekans analizi, bağımsız örneklem t testi, varyans analizi (One way anova), faktör analizi ve çapraz tablolar kullanılmış ve araştırmadaki tüm analizler, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi (SPSS 16.0) ile gerçekleştirilmiştir.

3.5.1. Araştırmaya Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Ekonomi Fakültesine bağı dört bölümün son sınıf öğrencilerine ait tanımlayıcı istatistikler tablo 1 de gösterildiğı gibidir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Cinsiyet			Yaş Aralığı					Toplam
			19 ve altı	20-21	22-23	24-25	26 ve yukarıısı	
Erkek Öğrenci	Bölümler	ekonomi	1	1	2	2	0	6
		finans ve muhasebe	4	15	0	1	0	20
		işletme	1	10	1	4	0	16
		turizm ve otel işlet.	2	9	7	1	1	20
	Toplam	8	35	10	8	1	62	
Bayan Öğrenci	Bölümler	ekonomi	4	3	2	1	0	10
		finans ve muhasebe	10	9	1	1	0	21
		işletme	2	11	3	0	1	17
		turizm ve otel işlet.	12	14	2	2	0	30
	Toplam	28	37	8	4	1	78	

Cinsiyet			Yaş Aralığı					Toplam
			19 ve altı	20-21	22-23	24-25	26 ve yukarısı	
Erkek Öğrenci	Bölümler	ekonomi	1	1	2	2	0	6
		finans ve muhasebe	4	15	0	1	0	20
		işletme	1	10	1	4	0	16
		turizm ve otel işlet.	2	9	7	1	1	20
	Toplam	8	35	10	8	1	62	
Bayan Öğrenci	Bölümler	ekonomi	4	3	2	1	0	10
		finans ve muhasebe	10	9	1	1	0	21
		işletme	2	11	3	0	1	17
		turizm ve otel işlet.	12	14	2	2	0	30
Genel Toplam			36	72	18	12	2	140

Tablo 1 de görüldüğü gibi, katılımcıların 62 tanesi(%44,28) erkek, 78 tanesi ise (%55,72) ise bayandır. Ayrıca katılımcıların 36 tanesi (%25,71) 19 yaş ve altında iken, 72 tanesi (%51,42) 20 ve 21 yaşlarında, 18 tanesi (%12,86) 22 ve 23 yaşlarında, 12 tanesi (%8,58) 24 ve 25 yaşlarındadır. 26 yaş ve daha yüksek yaşı olan öğrenci sayısı 2 (%1,43) dir.

Katılımcılardan 16 tanesi Ekonomi bölümünün, 41 tanesi finans ve muhasebe bölümünün, 33 tanesi işletme bölümünün ve 50 tanesi ise turizm ve otel işletmeciliği bölümünün son sınıf öğrencisidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumu ve ailede girişimci (kendi işini yapan) kişi olup olmaması ile ilgili istatistikler tablo 2’de gösterildiği gibidir.

Tablo 2. Katılımcıların Babasının Eğitim Durumu ve Ailede Girişimci Olup Olmaması

Babasının Eğitimi	Adet	Yüzde	Kümülatif yüzde	Ailede Girişimci Olma Durumu	Adet	Yüzde	Kümülatif yüzde
Okur-yazar	2	1,4	1,4	Cevapsız	3	2,1	2,1
İlkokul	6	4,3	5,7				
Ortaokul	28	20,0	25,7	Evet	78	55,8	57,9
Lise	17	12,1	37,9				
Üniversite	85	60,7	98,6	Hayır	59	42,1	100
Doktora	2	1,4	100,0				
Toplam	140	100,0		Toplam	140	100,0	

Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların babalarının büyük bir oranı (%62,1) üniversite ya da doktora eğitimi mezunudur. Lise ve altı eğitim seviyesi olanlar ise 53 kişidir (%37,8). Ayrıca katılımcıların ailesinde girişimci olup olmadığına (ailenizde kendi işini yapan var mı?) yönelik soran soruya 78 öğrenci (%55,8) evet cevabını verirken, 59 kişi ise(%42,1) hayır cevabını vermiştir. 1 kişi ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Yetiştirilme Tarzı ve Aile Gelirleri⁴

		Adet	Yüzde	Kümülatif yüzde	Aile Geliri		Adet	Yüzde	Kümülatif yüzde
Yetiştirilme tarzı	Cevapsız	2	1,4	1,4	Aile Geliri	Cevapsız	3	2,1	2,1
	Baskıcı	3	2,1	3,6		20.000Tenge ve altı	9	6,4	8,5
	Serbest	20	14,3	17,9		20.001-60.000 Tenge arası	61	43,6	52,1
	Kontrollü	66	47,1	65		60.001-100.000 Tenge arası	45	32,2	84,3
	güvene dayalı	44	31,4	96,4		100.001-150.000 Tenge arası	14	10	94,3
	Kararsız	5	3,6	100		150.001 Tenge ve yukarı	8	5,7	100
	To	1	1			Toplam	1	1	
	plam	40	00				40	00	

Katılımcılardan 3'ü (%2,1) baskıcı (*Benimle ilgili kararlarda ailem etkilidir*) bir yetiştirilme tarzı ile yetiştirildiklerini söylerken, 20'si (%14,3) serbest şekilde yetiştirildiğini (*Kendi kararlarımı kendim alırım ailem karışmaz*), 66'sı (%47,1) kontrollü yetiştirildiğini (*Benimle ilgili kararları ailemle ortak alırız*) ve 44'ü de (%31,4) güvene dayalı (*Ailem kararlarım güvenir, gerekmedikçe karışmaz*) bir yetiştirilme tarzı ile yetiştirildiklerini ifade etmektedir. 5 katılımcı bu soruya "kararsızım" yanıtını verirken 2 katılımcı ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Katılımcıların 70 tanesinin (%50) ailelerinin aylık gelirleri 60.000Tenge ve altında iken, 59 tanesinin (%42,2) aile gelirleri 60.001-150.000Tenge arasında, 8 tanesinin (%5,7) ise 150.001 Tengenin yukarisindedir. 3 katılımcı ise bu soruyu yanıtlamamıştır.

Öğrencilerin girişimci olmayı düşünüp düşünmemeleri ve girişimci olmayı düşünenlerin, neden girişimci olmayı düşündüklerine ilişkin istatistikler Tablo 4 te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Girişimci Olma Düşünceleri ve Nedenlerine İlişkin İstatistikler

⁴ 1\$ yaklaşık olarak 147,74 Kazak Tengesine karşılık gelmektedir

Tablo 5. Faktör Analizi Sonuçları

İfade	1.Fak tör	2. Faktör	3.F aktör
Gelişimi Takdir Eden İnsanlara Önem Veririm	,789		
Çok Çalışan, Sürekli Hedef Büyüten Bir Kişiliğe Sahip Olmak İsterim	,758		
Bir İşte Başarısızlığa Uğradığımda, O İş Yeniden Yapmak İçin Çaba Sarf Ederim	,746		
Kendi Şansımı Kendim Yarattırım	,723		
İşin Başında olmayı ve Sorumluluk Almayı Severim	,719		
Yapmaya Karar Verdiğim Bir İş Mutlaka Yaparım	,715		
Ekonomik Olarak Bağısız Olmak İsterim	,705		
Bir Şeye Karar Vermek O Şeyi Başarmak İçin En Önemli Adımdır	,697		
İleriye Yönelik Vereceğim Kararlarda Başkalarının Onayını Almayı Düşünürüm	,585		
Yaptığım Bir İşte Karşılaştığım Eleştiriler Beni O İşten Vazgeçiremez		,856	
Yaptığım İşte Risk Olması Beni Yıldırılmaz		,800	
Karşılaştığım sorunlar ve Engeller Moralimi Bozar			,885
Önemsiz de Olsa Hata Yaptığımda Sınırlarım Bozulur			,876
Açıkladığı varyans(%)	37,089	13,781	13,643
Açıklanan Toplam Varyans	64,513		
KMO Ölçüm Yeterliliği	,873		
Bartlett Küresellik Test Değeri	Approx. Chi-Square: 752,275 Anlamlılık: ,000		

Method: Principal Component, Rotasyon. Varimax,

Tablo 6. Faktörlerin Güvenilirlik Değerleri

Faktörler	Değişken Sayısı	Güvenilirlik Değerleri (alpha)
Faktör 1	9	0.898
Faktör 2	2	0,719
Faktör 3	2	0,773
Toplam	13	0,848
Açıklanan Varyans (%)	64,513	

Tablo'5 te görüldüğü gibi faktör analizi sonucu 3 adet faktör bulunmuştur. Araştırmada analiz sonucunda belirlenen her bir faktörün güvenilirliklerine de bakılmıştır. Tablo 6'daki sonuçların, güvenilirlik açısından yeterli bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda herhangi bir önermenin analizden çıkarılmasının doğru olmayacağı saptandığından, yapılan faktör analizi yeterli bulunmuş ve elde edilen faktörler aynen korunarak ve Tablo 7 görüldüğü gibi isimlendirilmişlerdir.

Tablo 7. Faktörlerin İsimlendirilmesi

Faktör 1: Pozitif Bakış	Gelişimi Takdir Eden İnsanlara Önem Veririm
	Çok Çalışan, Sürekli Hedef Büyüten Bir Kişiliğe Sahip Olmak İsterim
	Bir İşte Başarısızlığa Uğradığımda, O İş Yenisinden Yapmak İçin Çaba Sarf Ederim
	Kendi Şansımı Kendim Yaratırım
	İşin Başında olmayı ve Sorumluluk Almayı Severim
	Yapmaya Karar Verdiğim Bir İş Mutlaka Yaparım
	Ekonomik Olarak Bağımsız Olmak İsterim
	Bir Şeye Karar Vermek O Şeyi Başarmak İçin En Önemli Adımdır
	İleriye Yönelik Vereceğim Kararlarda Başkalarının Onayını Almayı Düşünürüm
Faktör 2: Azim ve Kararlılık	Yaptığım Bir İşte Karşılaştığım Eleştiriler Beni O İşten Vazgeçiremez
	Yaptığım İşte Risk Olması Beni Yıldırılmaz
Faktör 3: Başarısızlık Korkusu ve Karamsarlık	Karşılaştığım sorunlar ve Engeller Moralimi Bozar
	Önemsiz de Olsa Hata Yaptığımda Sınırlarım Bozulur

Pozitif Bakış Faktörü olarak isimlendirilen 1. Faktör için katılımcıların cevaplarına bakıldığında katılımcıların pozitif bakış oranlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu faktörün nispi varyansı %37,089 ve öz değeri 5,532 dir.

Azim ve Kararlılık katılımcıların kendilerine olan güvenin ve kararlılıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu faktörün nispi varyansı %13,781 ve özdeğeri 1,771 dir.

Başarısızlık Korkusu ve Karamsarlık faktörü olarak isimlendirilen ve nispi varyansı %13,643 olan faktöre bakıldığında, katılımcıların engellerden ve aksiliklerden, umutsuzluğa kapıldıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü katılımcıların yarısından fazlası bu ifadelerle katılma eğilimindedirler.

3.5.3. Hipotez Testleri

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmanın temel amacına uygun olarak, üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimciye bakış açılarında, ailesel faktörlere göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar olup olmadığını tespit etmeye yönelik farklılık analizlerine (bağımsız örneklem t testi ve ANOVA) yer verilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 8 de gösterildiği gibidir.

Tablo 8. T testi ve ANOVA Analizi Sonuçları

	Yetiştirilme tarzı		Aile geliri		Babanın eğitim durumu		Ailede girişimci olup olmaması	
	F	Sig**	F	Sig**	F	Sig**	t	Sig**
Girişimci olma isteği	1.194	0,317	1,888	0,116	2,840	0,018*	0,003	0,997
Pozitif Bakış Faktörü	0,681	0,606	0,765	0,550	0,134	0,984	2,698	0,009*

Azim ve Kararlılık Faktörü	2,625	0,038*	0,177	0,950	1,147	0,339	-0,354	0,724
Başarısızlık Korkusu ve Karamsarlık Faktörü	3,639	0,008*	0,400	0,808	1,559	0,176	-0,404	0,687

Ölçek Değerleri: 1=Kesinlikle katılmıyorum - 5=Kesinlikle katılıyorum

* $p < 0,05$ ** varyanslar eşitliği için levene testi yapılmış ve uygun anlamlılık değerleri kullanılmıştır.

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilerin girişimci olma istekleri, sadece babanın eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığı tespit etmek için yapılan post-hoc testinin sonucuna göre, babası lise mezunu olan öğrencilerin girişimcilik istekleri en yüksektir ($x=4,53$). Bu grubu, babası ilkokul mezunu olanlar izlemektedir ($x=4,17$). Babası ortokul mezunu olan öğrenciler girişimci olmayı en az düşünen öğrencilerdir ($X=2,50$). Bu farklılık doğrultusunda H1 hipotezinin kısmen kabul edildiği söylenebilir. Zira girişimci olma isteği, öğrencilerin babasının eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

Yapılan faktör analizi sonucunda elde edilen faktörlere katılım oranlarının ailesel faktörlere göre farklı olup olmadığını tespit etmek için yaptığımız t testi ve One-WayANOVA analizlerinin sonucunda, pozitif bakış faktörü olarak isimlendirdiğimiz 1.faktöre katılım oranlarının, “ailede girişimci olup-olmama” durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği söylenebilir. Ailesinde girişimci olan öğrencilerin bu faktöre katılımları ($X=4,28$), olmayanlara göre ($X=3,93$) daha yüksektir.

Azim ve kararlılık faktörüne katılımı ise, yetiştirilme tarzına göre anlamlı fark bulunmuştur. Kendinin baskıcı (“Benimle ilgili kararlarda ailem etkilidir”) bir ortamda yetiştiğini söyleyen öğrenciler, bu faktöre; serbest (“Kendi kararlarımı kendim alırım ailem karışmaz”) ve kontrollü (“Benimle ilgili kararları ailemle ortak alırız”) şekilde yetişen öğrencilerden daha fazla katılmaktadırlar. Bu faktöre katılımı en az olan grup ise, ailesinin kendisini güvene dayalı (“Ailem kararlarım güvenir, gerekmedikçe karışmaz”) bir yetiştirilme tarzı ile yetiştirildiklerini ifadede öğrencilerdir.

Başarısızlık Korkusu ve Karamsarlık Faktörü olarak adlandırdığımız üçüncü faktöre katılım oranında da, yetiştirilme tarzı bağlamında anlamlı bir farklılık vardır. Güvene dayalı yetiştirildiğini söyleyen öğrenciler bu faktöre katılmama eğiliminde iken kontrollü ve baskıcı şekilde yetiştirildiklerini ifade eden öğrenciler, bu faktöre ne katılma-ne de katılmama eğilimindedirler. Serbest yetişen öğrenciler ise bu faktöre katılma eğilimindedirler.

Bu bilgiler ışığında, ailede girişimci olma durumu ve yetiştirilme tarzının girişimcilik özellikleri faktörlerine bakış açılarında farklılık yarattığı görülmüştür. Özellikle serbest şekilde

yetişen öğrenciler, daha fazla azim ve kararlılık sahibi iken, başarısızlıktan da daha fazla korkmaktadırlar. Girişimcilikte azim ve kararlılığın önemli olduğu kadar, karamsarlığında, kişileri başarısızlığa götüreceği unutulmamalıdır. Dolayısı ile bu tarz yetiştirilen öğrencilerin, karamsarlığa sebep olabilecek faktörleri ortadan kaldırmaları, girişimcilik eğilimlerini pozitif yönde etkileyecektir. Ayrıca baskıcı şekilde yetiştiğini söyleyen öğrencilerin azim ve kararlılığının yüksek olması, dikkat çekici bir sonuçtur

SONUÇ VE ÖNERİLER

Girişimcilik kavramı, ekonomik hayatta her geçen gün biraz daha önem kazanmaktadır. İşletmelerin kaynaklarını bir araya getirerek üretim faaliyetini başlatan girişimciler, bir risk altına girmekte ve bu riskin sonucunda zarar ya da kara ulaşmaktadırlar. Her birey bu riski göğüsleyememektedir. Dolayısı ile, kimin girişimci olma eğiliminin daha fazla olduğu merak edilmektedir.

Bu çalışmada, kısa bir süre içerisinde çalışma hayatına atılacak olan üniversite son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel faktörlerin etkisi incelenmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%62,1), üniversiteyi bitirdiklerinde girişimci olmayı düşünmektedir. *Eğitimi iş yaşantısına aktarabilme, kendini kanıtama ve başarılı olma arzusunun*, öğrencileri girişimciliğe yönelten etmenlerin başında geldiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin %78,5'i kontrollü (*Benimle ilgili kararları ailemle ortak alırım*) ve güvene dayalı (*Ailem kararlarımı güvenir, gerekmedikçe karışmaz*) bir şekilde yetiştirdiklerini söylerken, öğrencilerin ailelerinin %75'inden fazlası 20.001 Tenge ile 100.000 Tenge arasında bir aylık gelir elde etmektedir.

Öğrencilerin %55,8'inin ailesinde (anne,baba ya da kardeş) kendi işini yapan kişiler yani girişimciler bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin %60'ından fazlasının babası üniversite mezunudur. Girişimcilik özellikleri ile ilgili önermelere öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda yapılan faktör analizi sonucunda "*Pozitif Bakış,*" *Azim ve Kararlılık*" ve "*Başarısızlık Korkusu ve Karamsarlık*" şeklinde isimlendirilen 3 adet faktör elde edilmiştir.

Yapılan hipotez testleri sonucunda, öğrencilerin girişimci olma isteklerinde, sadece babasının eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin faktör analizi sonucu belirlenen faktörlere katılımlarında da, "yetiştirilme tarzı" ve "ailede girişimci olup olmama" durumuna göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, okulu bitirdikten sonra girişimci olmayı düşünen son sınıf öğrencilerinin, aileleri tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Aile desteği olmadan, öğrencilerin girişimcilikle ilgili isteklerinin ve risk alma arzularının kırılacağı, başarısızlık korkularının ise artacağı söylenebilir.

Yapılan bu çalışmanın, ileride yapılan çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. İleride yapılacak araştırmalarda, farklı okullardaki öğrencilerin hedef alınması ve farklı faktörlerin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi, çalışmamızı tamamlar ve destekler niteliğinde olacaktır.

KAYNAKÇA

Arslan, K. (2002) “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*(no:2002/6) :1-11.

Aytaç, Ö. Ve İlhan, S. (2007) “Girişimcilik ve Girişimci Kültür:Sosyolojik Bir Perspektif”, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (Sayı:18,) :101-121.

Balaban, O. ve Özdemir, Y. (2008) “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (Cilt:3, Sayı:2) :133-151.

Ceylan, A. ve Demircan, N. (2002) Girişimcilerin Başarı, Güç Ve Yakın İlişki İhtiyaçlarının Kişilik Özellikleriyle İlişkisi Üzerine Düzce Bölgesi'ndeki KOBİ'lerde Bir Araştırma, 21. Yüzyılda Kobi'ler: Sorunlar, Fırsatlar Ve Çözüm Önerileri Konferansı, Doğu Akdeniz Üniversitesi, İşletme Fakültesi (3-4 Ocak).

Çerik, Şule. (2002) “Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma”; *Ege Akademik Bakış Dergisi*;(Cilt 2, Sayı 1) :21-24.

Çetin, C. (1996) “Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi” İstanbul, Der Yayınları.

Durukan, T. (2005) “Küresel Girişimcilik”; ed: Oya Aytemiz Seymen, Tamer Bolat. *Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmecilik*, Ankara, Nobel Yayınları.

İlhan, M.O. (2008). “Seyahat Acente Yöneticilerinin Destinasyon Marka İmajı Algıları Üzerine Bir Araştırma” *Ege Akademik Bakış Dergisi*,(Sayı:8 Cilt:1) : 121-152.

Jones, G. Ve Wadhvani, R.D. (2006) “Entreneurship and Business History: Renewing the Research Agenda”, *Harvard Business School Research No:07-007* **Çevrimiçi:** <http://www.hbs.edu/research/pdf/07-007.pdf>

Olsen, P. (1998), “Entrepreneurship: Opportunistic Decision Makers”, *Journal Of Small Business Management* (cilt: 11,Sayı: 2) : 25-31

Onay, M. ve Çavuşoğlu. S, (2010) “İşletmelerde Girişimcilik Özelliğini Etkileyen Faktörler: İç Girişimcilik”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,(Cilt:17 Sayı:1)* : 47-67

Örücü. E., Kılıç, R. Yılmaz, Ö. (2007) “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi ve Balıkesir Üniversitesinde Bir Uygulama “, Çanakkale 18Mart Üniversitesi,Dr. H. İbrahim Bodur Girişimcilik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi (Aralık 2007, Cilt 2, Sayı: 2) :27-47.

Özden, K., Temurlen, S., Başar, S. (2008) “Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırması”, Doğu Akdeniz Üniversitesi İşletme ve Ekonomi Fakültesi Dergisi, (Sayı:11-12) güz 2008-2009 KKTC.

Topaloğlu, T. (2006) “Girişimcinin Motivasyonel ve Bilişsel Kişilik Özellikleri: Girişimci ve Yöneticilerin Öğrenilmiş Gereksinimleri ve Kontrol Odaklarının Kıyaslanmasına Yönelik Bir Araştırma” (*Yüksek Lisans Tezi.*) *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme A.B.D, Yönetim ve Organizasyon Programı.*

Yılmaz, E. Ve Sünbül, A. (2009) “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (Sayı:21) :195-203.